Partizan Maksimiljan Medved - Bojan

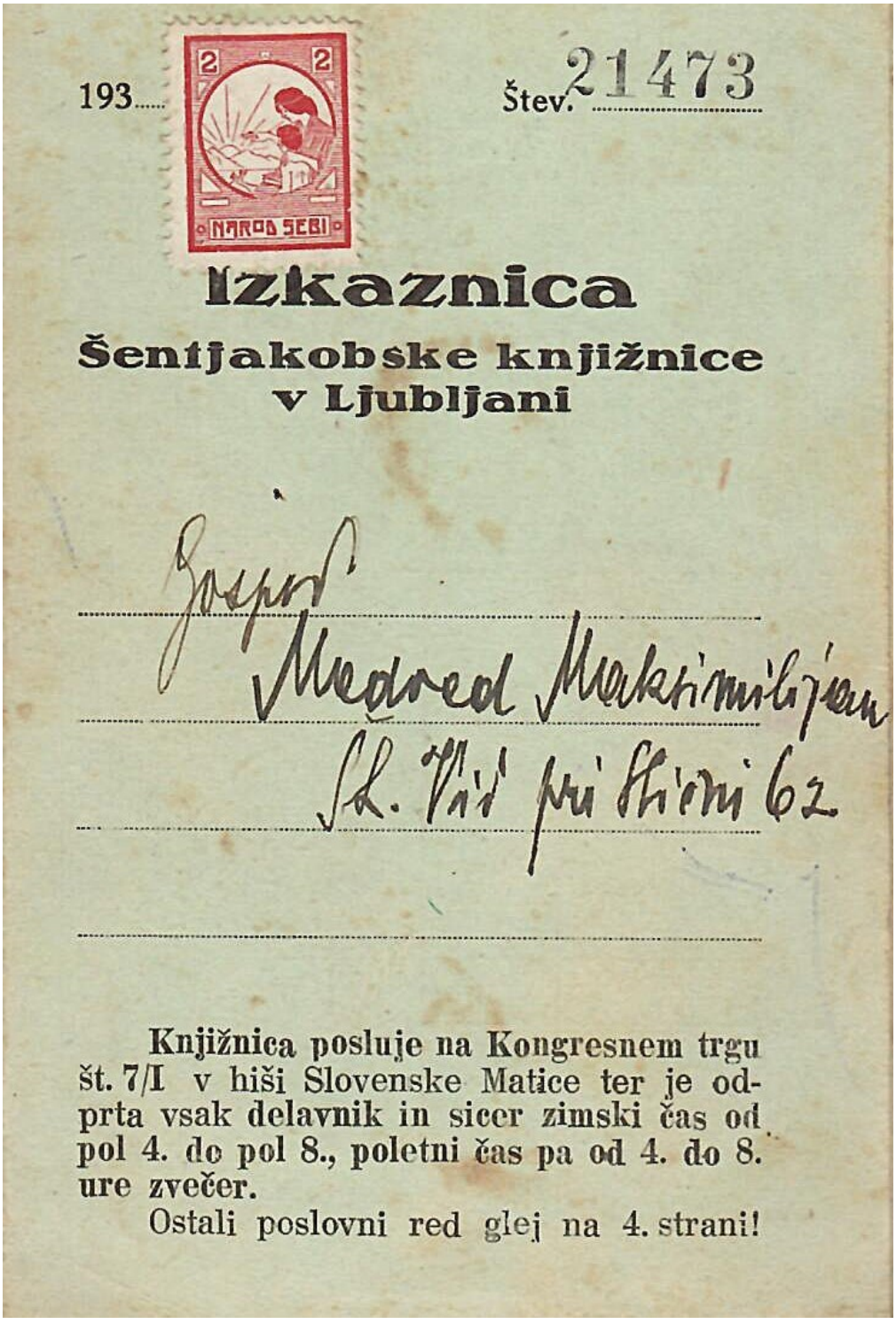
Maksimiljan Medved, za prijatelje Maks, se je rodil 15. oktobra 1923 v Št. Vidu pri Stični, v številni kmečki družini mami Karolini Jereb in očetu Jožetu Medvedu. Osnovno šolo je končal v Št. Vidu pri Stični v Sloveniji.

Maksimiljan Medved, foto portret.

(Arhiv družine Medved)

Šolanje je nadaljeval na moški realni gimnaziji v Ljubljani. Obiskoval je tudi glasbeno šolo in lepo igral na harmoniko. Bil je napredno usmerjen in se zelo zgodaj povezal z Osvobodilno fronto Slovenskega naroda.

193.....

Štev. 21473

NAROD SEBI

Izkaznica

Šentjakobske knjižnice v Ljubljani

Gospod Medved Maksimiljan

Sl. Vič pri Stični 62

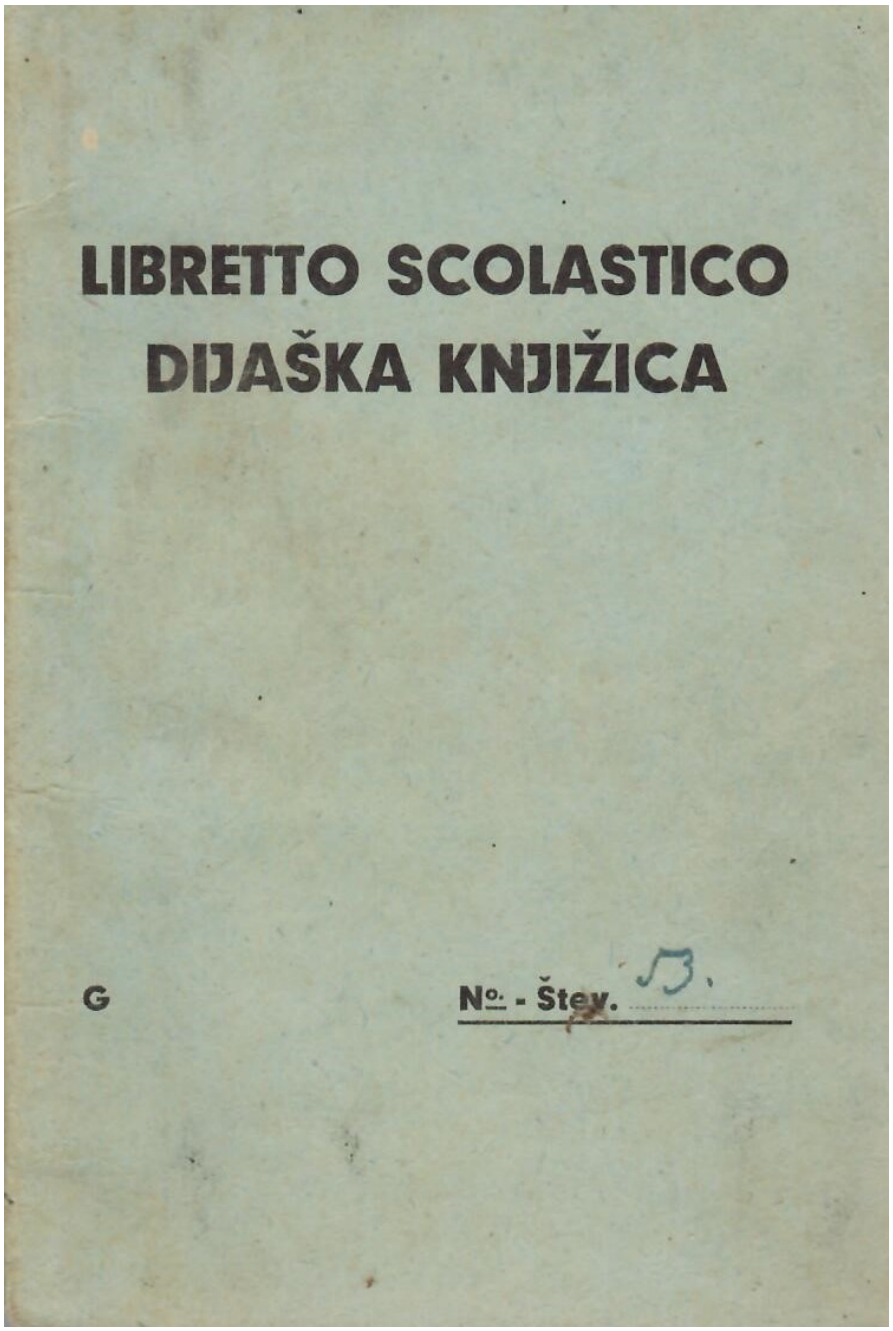
Knjižnica posluje na Kongresnem trgu št. 7/I v hiši Slovenske Matice ter je odprta vsak delavnik in sicer zimski čas od pol 4. do pol 8., poletni čas pa od 4. do 8. ure zvečer.

Ostali poslovni red glej na 4. strani!

Izkaznica Maksimiljana Medveda je iz leta 1940.

Foto: Tomaž Teropšič. (Arhiv družine Medved)

Ob kapitulaciji jugoslovanske kraljeve vojske je zbiral odvrženo orožje in zaboje streliva. Vse zbrano je januarja 1942 predal partizanom. V letu 1942 so ga aretirali italijanski karabinjeri, ga zaprli in tudi kmalu izpustili. Prebiral in širil je mladinsko in partijsko literaturo ter se udeleževal raznih akcij. Večkrat se je vračal v domači kraj in organiziral mladino za boj proti italijanskem okupatorju.

Italijanska dijaška knjižica v šolskem letu 1942/43.
Foto: Tomaž Teropšič. (Arhiv družine Medved)

Leta 1943 je maturiral. Ob kapitulaciji Italije leta 1943 je vstopil v Loško partizansko brigado Narodnoosvobodilne vojske in partizanskih odredov Slovenije (NOV in POS).

REGNO D'ITALIA — PROVINCIA DI LUBIANA
KRALJEVINA ITALIJA — LJUBLJANSKA POKRAJINA

III Ginnasio reale maschile a Lubiana
moška realna gimnazija v Ljubljani

Nº del registro 53.
Štev. vpisnice

Certificato annuale
Letno spričevalo

Medved Maksimiljan, di Jožefa,
sin - lei

nato(a) il 15. ottobre 1923. a Št. Vid pri Stični,
rojen(a) dne oktobra v kraju

distretto —, di religione rom. catt., frequentò
okraj veroizpovedi rim. kat. je obiskoval(a)

nell'anno scol. 1942./43. per la prima volta la settima classe
v šolskem letu prvi krat sedmi razred

di questa scuola e ha ottenuto i seguenti giudizi:
te šole in pokazal(a) naslednji uspeh:

Religione — Verouk	obtimo odlično
Lingua italiana — Italijanski jezik	molto bene prav dobro
Lingua slovena — Slovenski jezik	molto bene prav dobro
Lingua tedesca — Nemški jezik	bene dobro
Lingua latina — Latinski jezik	bene dobro
Lingua greca — Grški jezik	—
Storia — Zgodovina	molto bene prav dobro
Geografia — Zemljepis	—
Scienze naturali — Prirodopis	molto bene prav dobro
Fisica — Fizika	molto bene prav dobro
Chimica — Kemija	—
Matematica — Matematika	bene dobro
Geom. descrittiva — Opisna geometrija	—
Igiene — Higiena	—
Elementi di filosofia — Temelji filozofije	—
Storia dell'arte — Umetnost	—
Disegno — Risanje	—
Canto — Petje	—
Educazione fisica — Telovadba	molto bene prav dobro
Lavori manuali — Ročno delo	—

L'alunno(a) Učenec(ka) ha compiuto la je izdelal(a) settima classe sedmi razred con risultato s molto bene prav dobrim uspehom.

MATERIE NON OBBLIGATORIE — NEOBVEZNA PREDMETA:

Lingua francese — Francoski jezik	—
Lingua tedesca — Nemški jezik	—
Condotta — Vedenje	ottima odlično

Assenze: ore giustificate 192, ore ingiustificate —
Izostanki: opravičenih ur, neopravičenih ur

Nº del protocollo 438, Lubiana, il 31. luglio 1943.-XXI.
Štev. delovodnika Ljubljana, dne julija

Regia Scuola Tecnica Maschile Lubiana

Bajuk Božidar
capoclasse — razrednik

preside — ravnatelj

Italijansko gimnazijsko spričevalo iz leta 1943.

Foto: Tomaž Teropšič. (Arhiv družine Medved)

Italijanska dopisnica iz marca 1943.

Foto: Tomaž Teropšič. (Arhiv družine Medved)

Njegovi soborci so ga poznali pod partizanskim imenom Bojan. Ob jesenski nemški ofenzivi leta 1943, je bil pri Cerkniškem jezeru težko ranjen v nogo. Po ozdravitvi je postal borec Tomšičeve brigade, s katero je prišel konec leta 1943 v Brkine.

Platnici knjige o boju v Slovenski Istri v času 2. svetovne vojne.

Januarja 1944 so Bojana poslali v Slovensko Istro, da bi pomagal pri delu z mladino, ki ga je hitro vzljubila. V njem je videla svojega voditelja in učitelja. Lepo je igral harmoniko in rad je prepeval pesmi. Mladino je učil partizanskih pesmi in krajših iger.

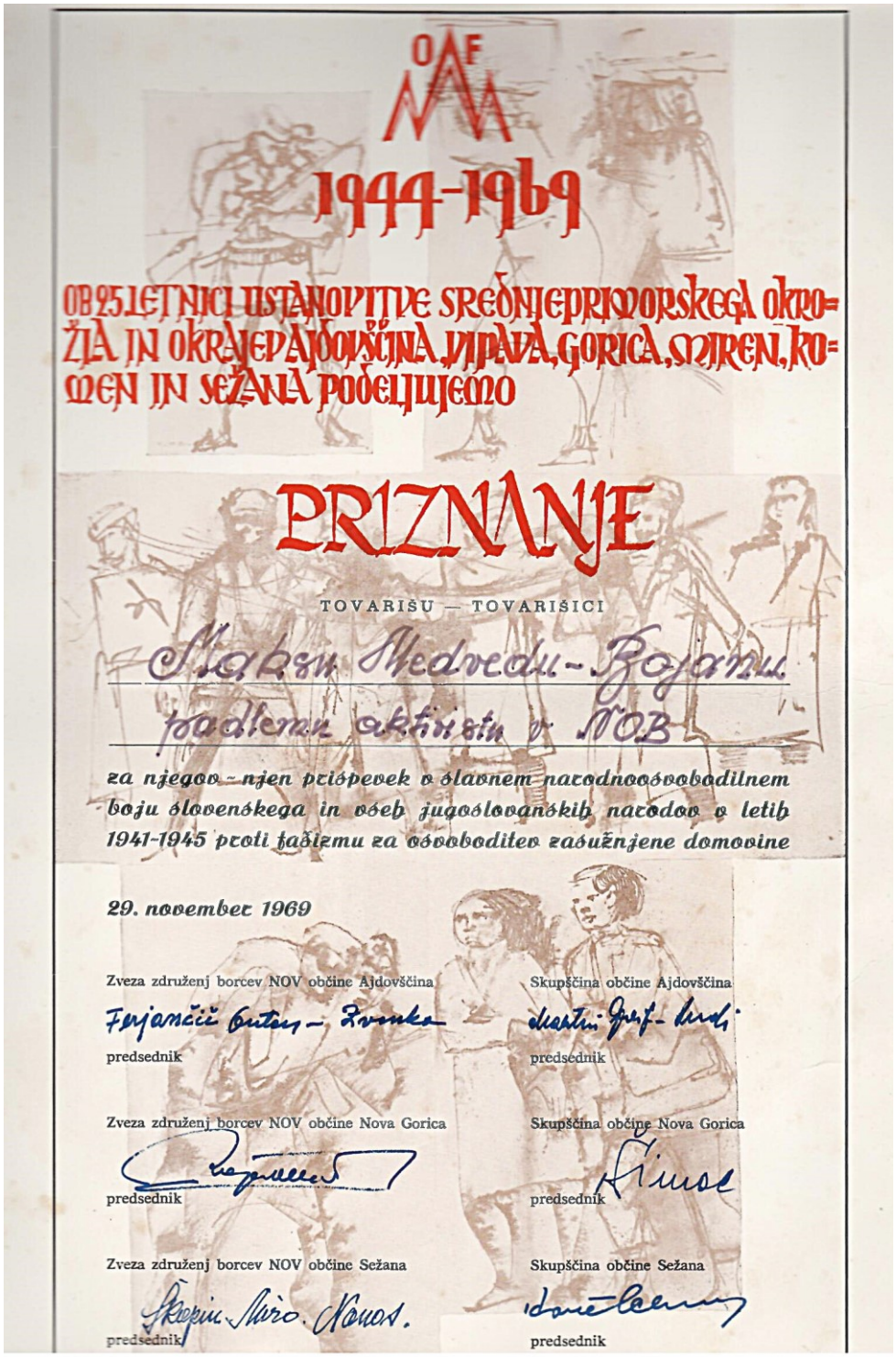
Člani okrožnega komiteja SKOJ za Slovensko Istro. Prvi z leve je Maksimiljan Medved. Trst, poleti 1944. Objavljeno v knjigi Slovenska Istra v boju za svobodo, str. 461.

Bojana so vključili v okrožni komite SKOJ (Zveza komunistične mladine Jugoslavije) za Južno Primorsko. Kmalu nato je bil postavljen za sekretarja SKOJa Srednjeprimorskega okrožja. Na Krasu je nadaljeval delo med mladimi Kraševci. Tu je padel 1. decembra 1944 v spopadu z italijanskimi fašisti v Pliskovici, v občini Sežana. Preden se je mrtev zgrudil, je zavpil »Smrt fašizmu.« Mrtvega so naložili na kmečki voz in odpeljali v Koprivo pred fašistično postojanko. Zvečer je mladina Koprive odpeljala voz in priljubljenega voditelja Bojana pokopala na vaškem pokopališču.

Nagrobnik Maksimiljana Medveda na pokopališču v Koprivi.
Foto: Davor Kernel. Hrani Goriški muzej Kromberk – Nova Gorica, zgodovinski oddelek.

Bojanov grob so svojci obiskovali vsako leto. Leta 1950 je bila na grob postavljena skromna spominska plošča, leta 1982 pa so njegov grob dokončno uredili, tudi po zaslugi njegovega mlajšega brata, partizana Antona Medveda.

OF

1941-1969

OB 25 LETNICI USTANOVITVE SREDNJEPRIMORSKEGA OKROŽJA IN OKRILJA AJDOVŠČINA, VIPAVA, GORICA, SEMEDELA, KOMEN IN SEŽANA PODELJUJEMO

PRIZNANJE

TOVARIŠU — TOVARIŠICI

Slavku Medvedu - Bojanu

članu aktivista v NOB

za njegov - njen prispevek v slavnem narodnoosvobodilnem boju slovenskega in vseh jugoslovanskih narodov v letih 1941-1945 proti fašizmu za osvoboditev zasužnjene domovine

29. novembar 1969

Zveza združenj borcev NOV občine Ajdovščina
predsednik

Skupščina občine Ajdovščina
predsednik

Zveza združenj borcev NOV občine Nova Gorica
predsednik

Skupščina občine Nova Gorica
predsednik

Zveza združenj borcev NOV občine Sežana
predsednik

Skupščina občine Sežana
predsednik

Listina priznanje iz leta 1969. Foto: Tomaž Teropšič.

(Arhiv družine Medved)

Leta 1969 mu je bilo posmrtno podeljeno priznanje ob 25. letnici ustanovitve Srednjeprimorskega okrožja in okrajev Ajdovščina, Vipava, Gorica, Miren, Komen in Sežana za njegov prispevek v slavnem narodnoosvobodilnem boju slovenskega in vseh jugoslovanskih narodov v letih 1941-1945 proti fašizmu za osvoboditev zasužnjene domovine.

LIK OKROŽNEGA SEKRETARJA SKOJ ZA SREDNJEPRIMORSKO

Maks Medved - Bojan, sin Dolenjske dal življenje za svobodo na Krasu

Padel je v spopadu s fašisti v Pliskovici 1. decembra 1944

Prav gotovo so drugi soborci in soborke NOB padlega mladinskega voditelja Maksa Medveda - Bojana boj poklicani kot jaz, opisati njegovo življenje in borbeno pot. Toda odločila sem se napisati o njem nekaj spominov, ker sem bila priča njegovi smrti. Drugi razlog je tudi v tem, da so ga doslej premalo upoštevali. Celo njegov grob na pokopališču v Kopriv ni tako negovan, kot bi moral biti za takega borca. V svojem kratkem življenju je po otroški in dijaški dobi najpolneje doživljal NOB, saj je bil ves prežet z neomajno voljo in razdajanjem svojih moči v boju proti okupatorju.

Izhajal je iz družine malega kmeta v entvidu pri Štični na Dolenjskem, kjer se je rodil 15. oktobra 1923. Nadarjenega za učenje že v osnovni šoli so starši z velikimi gmotnimi težavami poslali v Ljubljano nadaljevat šolanje na gimnazijo. Domačim je bil iskreno hvaležen za vso skrb in pomoč. Bil je sin napredno usmerjenih staršev. Postopno je začel spoznavati vzroke za revščino in izkoriščanje tistih, ki so v potu svojega obraza delali na polju ali v tovarni.

Usodno leto 1941 je izredno razgibalo zlasti mlade. Tedaj je bil Maks v dijaškem internatu Učiteljskega doma v Ljubljani, v katerem se je kmalu razvila močna organizacija mladine in SKOJ. Kot član ilegalne organizacije je že v začetku italijanske okupacije zbiral s somišljeniki orožje, ki ga je odmetavala bivša jugoslovanska vojska. Širil in prebiral je partijsko in mladinsko literaturo. Udeleževal se je raznih akcij proti okupatorju. Leta 1943 je maturiral. 1)

S kapitulacijo Italije je odšel v partizane. Vstopil je v Primorsko brigado. Ob nemški ofenzivi v novembru 1943 je bil pri Cerkniškem jezeru hudo ranjen v nogo. Zdravil se je na Krasu. 2) Nato je deloval v mladinski organizaciji ZSM in SKOJ. Izkazal se je v mladinskih akcijah z dobrimi političnimi in organizacijskimi sposobnostmi. Zaupali so mu vodilne dolžnosti. Borbena pot ga je vodila v slovensko Istro. Bil je sekretar okrožnega komiteja SKOJ. Deloval je sredi vsakovrstnih težav, vendar med požrtvovalnimi mladinci, ki so izvajali številne uspešne akcije proti okupatorju in mnogi med njimi padli v boju. S kolikšno vnemo in zrelostjo je vodil in gradil politično mladinsko organizacijo je razvidno v teh vrsticah: «Po naročilu okrožnega komiteja SKOJ je dobil komite SKOJ loparskega rajona nalogo, da pripravi prostor in vse potrebno za okrožno mladinsko konferenco, ki je potem bila 7. aprila 1944 v šolskem poslopju v Truškah. Konference so se udeležili člani okrožnega komiteja SKOJ in odbora ZSM ter predstavniki vseh rajonskih komitejev in mladinskih odborov; prisostvovali so tudi delegati rajonskih komitejev iz Bricnov, predstavniki enot NOV, ki so delovale na tem območju, in člani OK KPS in OOOF.

Konferenco je vodil Maks Medved - Bojan in pripravil zanjo organizacijsko poročilo. Ivan Matko - Imko, član okrožnega komiteja KPS, je imel politični referat o tedanjih razmerah, medtem ko so predstavniki rajonskih komitejev in odborov poročali o svojem delu. Na tisti konferenci so prvič izvolili člane mladinskih vodstev, obenem pa si začrtali obsežne naloge za bodoče delo. 3)

Toda kljub vsebolj rastočemu okupatorjevemu nasilju so bili mladinci vedno v prvih vrstah. Udeleževali so se oboroženih, sabotažnih, napisnih in trosilnih propagandnih akcijah. Delovali v obveščevalni in kurirski dejavnosti, v partizanskem šolstvu itd. Jeseni leta 1944 so premestili Bojana iz Istre na območje Srednje Primorske (Kras, Vipava, Goriška). Iz pisma, ki ga je napisal sestri, beremb izpoved mladega borca, pozornega opazovalca naravnih lepot in ljudi ter človeka pristnega tovrištv

Prevzel je sekretarjevo dolžnost komiteja SKOJ Srednjeprimorske-

Maks Medved - Bojan

teju SKOJ. Zato sem naročila tovarišici Davorini, naj se po možnosti čim prej oglasi na mojem domu v Pliskovici. Ni minilo niti pol ure, ko so se na moje veliko začudenje, ker jih nisem pričakovala, pojavili na mojem domu Bojan, Sava Sosič, članica Pokrajinskega komiteja SKOJ za Primorsko, in Fenička, članica okrožnega komiteja SKOJ. Bili so nasmejani in dobro razpoloženi. Povedali so mi, da so me iskali na sedežu komenskega komiteja SKOJ, kjer jim je Davorina povedala, da me bodo še našli doma, če bodo hoteli. Povabila sem jih v sobo. Posedli smo okrog mize. Bojan in Sava sta me med drugim seznanila, da je sedaj veliko novih nalog za uspešno izvedbo «Tekmovanja svobode». Potrebno pa je takoj obvestiti Zmago Živčevo, članico okrožnega komiteja SKOJ, da bo odšla v Trst iskat zvezo s tržaškim komitejem SKOJ, ker je bila le-ta pretrgana zaradi aretacij več njegovih članov in članic. Prav tedaj je bila pri nas Milena Švagelj iz Stanjela, ki je čakala na odhod na sejo skojevskega komiteja v Avber. Sprejela je nalogo, da bo obvestila Zmago. Če pa ona ne bi mogla iti v Trst, ker je ležala bolna, bo odšla po njenem naročilu druga tovarišica. Bojan je medtem napisal zanjo pismo. Odnesla ga je Milena, ki se je odpeljala s kolesom, medtem ko smo bili mi zatopljeni v razglabljanje naših novih nalog.

V tistem trenutku so se odprla vrata. Zagledali smo fašističnega podoficirja z naperjeno brzostrelko. Zavpil je: «Chi siete voi? (Kdo ste vi?). Ostrmeli in skorajda okameneli smo od presenečenja; Bojan se je zagnal v fašista. Nekaj hipov sta se valjala po tleh, pravila, je pridrvelo v kuhinjo 5 ali 6 fašistov. Vseprek so premetavali. Pokradli in odnesli so vse, kar jim je prišlo pod roko.

Mene so areitirali. Hoteli so vedeti, kje sta ostali dve mladinki. Zatrjevala sem jim, da ju ne poznam in da sta pobegnili. Pretepali so me s puškinimi kopiti. Odvedli so me s seboj vso izmučeno. Izročili so me nemškemu poveljstvu v Dutovljah. Tam sem prestala huda zaslišanja, vendar nisem ničesar priznala. Izpustili so me pod pogojem, da se moram dnevno javljati v njihovi postojanki. Tega seveda nisem storila, ampak sem odšla v ilegalo, kjer sem že delala. Mrtvega Bojana so odpeljali s seboj. Naša mladina je izgubila pogumnega voditelja. Sin z dolenjske dežele je prelil svojo kri na Primorskem za svobodo zasužnjenega slovenskega naroda.

VIDA KLATZER - BREDA

Viri

1) Julka Furjanič, izjava.
2) Priredil Vladimir Kavčič, Mladost v boju, izdal klub borcev NOV «Kosmač - Klemenc», Ljubljana 1955, stran 113.
3) Skupina avtorjev, slovenska Istra v boju za svobodo, založba Lipa, Koper 1976, stran 462.

Časopisni izrezek. Primorski dnevnik, 14. april 1978, str. 23.

Foto: Tomaž Teropšič. (Arhiv družine Medved)

Dr. Tomaž Teropšič,

vojni in vojaški zgodovinar